

VATT-KESKUSTELUALOITTEITA
VATT-DISCUSSION PAPERS

57

KESKIVERTOTYÖN-
TEKIJÄN TYÖVOIMA-
KUSTANNUSTEN
KOKONAISVERO-
KIILA SUOMESSA
VUOSINA 1987-1994

Teemu Lehtinen

ISBN 951 - 561 - 076 - 1

ISSN 0788 - 5016

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

Government Institute for Economic Research

Hämeentie 3, 00530 Helsinki, Finland

Painatuskeskus Pikapaino Opastinsilta

Helsinki 1994

LEHTINEN, TEEMU: KESKIVERTOTYÖNTEKIJÄN TYÖVOIMAKUSTANNUSTEN KOKONAISSVEROKIILA SUOMESSA VUOSINA 1987-1994. Helsinki: VATT, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, 1994. (C, ISSN 0788-5016, No 57). ISBN 951-561-076-1.

TIIVISTELMÄ: Keskustelualoitteessa tarkastellaan verojärjestelmän aiheuttamaa kiilaa yritysten työvoimakustannusten ja työntekijöiden palkkatulojen ostovoiman välille. Kiilaa kuvataan rajatulojen eli marginaalisen tulonlisäyksen näkökulmasta. Tulonlisäyksestä aiheutuvan työvoimakustannusten muutoksen suhteesta verojen jälkeisen nettotulon muutokseen on käytetty nimitystä työvoimakustannusten kokonaisverokiila. Veroihin on tällöin sisällytetty työnantajan pakolliset sosiaalivakuutusmaksut, työntekijän rajaverot sekä kulutukseen kohdistuvat verot. Työvoimakustannusten kokonaisverokiila voidaan esittää myös vaihtoehtoisesti kaikkien edellä lueteltujen verojen suhteellisenä osuutena koko työvoimakustannusten muutoksesta. Tätä suuretta on kutsuttu työvoimakustannusten rajaveroasteeksi. Keskustelualoitteessa on esitetty esimerkkilaskelmia työvoimakustannusten kokonaisverokiilan kehityksestä Suomessa vuosina 1987-1994. Esimerkkitapauksina on käytetty OECD:n keskivertotyöntekijöitä eli nk. APW-työntekijöitä (average production worker) Suomen osalta. Työvoimakustannusten kokonaisverokiila on jonkin verran noussut tarkasteltavana ajanjaksona. Verotuksen kiristyminen koskee kaikkia kolmea tarkasteltua kokonaisverokiilan osatekijää. Vuonna 1994 kokonaisverokiilan arvo on noin 3,6 eli toisin ilmaistuna työvoimakustannusten rajaveroaste on noin 72 %.

ASIASANAT: verotus, työvoimakustannus, tulovero, rajaveroaste, verokiila

LEHTINEN, TEEMU: KESKIVERTOTYÖNTEKIJÄN TYÖVOIMAKUSTANNUSTEN KOKONAISSVEROKIILA SUOMESSA VUOSINA 1987-1994. Helsinki: VATT, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, 1994. (C, ISSN 0788-5016, No 57). ISBN 951-561-076-1.

ABSTRACT: The so-called tax wedge between employers' labor costs and purchase power of employees' wage income caused by the tax system is examined in this paper. Tax wedge of labor cost is defined in the paper as the ratio of change of total labor cost resulting from a marginal wage increase to respective change of post-tax purchase power of income. The wedge consists of three basic elements of the tax system: employers' compulsory social security contributions, employees' marginal income taxes and taxes on consumption. The wedge may alternatively be presented as the ratio of change of taxes to corresponding change of labor cost, in which case it is called marginal tax rate of labor cost. Calculations of the value of tax wedge of labor cost in the case of a average production worker (APW) in Finland are presented. Calculations cover years 1987-1994. Tax wedge of labor cost of APW has increased slightly during that period. The increase concerns all three basic elements of the wedge. In 1994 tax wedge of labor cost of APW is about 3,6, or, expressed as marginal tax rate of labor cost, about 72 %.

KEY WORDS: taxation, labor cost, income tax, marginal tax rate, tax wedge

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	5
2. TYÖVOIMAKUSTANNUSTEN KOKONAISSVEROKIILAN MÄÄRITTELY	6
3. VEROKIILAN OSATEKIJÖIDEN KEHITYS	8
3.1 Työnantajan sosiaalivakuutusmaksut	8
3.2 Keskivertotyöntekijän rajaveroaste	9
3.3 Kulutukseen sisältyvät välilliset verot	11
4. KOKONAISSVEROKIILA VUOSINA 1987-1994	13
LÄHTEET	15
LIITE 1	Työnantajan sosiaalivakuutusmaksut
LIITE 2	APW-työntekijän rajaveroaste
LIITE 3	Kotitalouden kulutukseen kohdistuvat välilliset verot

1 JOHDANTO

Verotus aikaansaa usein kiilaksi kutsutun eron yritysten työvoimakustannusten ja työntekijöiden palkkatulojen ostovoiman välille. Tässä kirjoituksessa kiilaa tarkastellaan nimenomaan rajatulojen eli marginaalisen tulonlisäyksen näkökulmasta. Tarkasteltaviin veroihin on sisällytetty myös tulonlisäyksen kuluttamisesta aiheutuvat välilliset verot, jonka takia kiilasta on käytetty nimitystä kokonaisverokiila.

Työvoimakustannusten kokonaisverokiilan voi tulkita kuvaavan - muiden tekijöiden ollessa muuttumattomia - sitä osuutta palkankorotuksesta aiheutuvasta työvoimakustannusten lisäyksestä, joka verojärjestelmän kautta eri reittejä päätyy veronsaajille, kun työntekijän oletetaan käyttävän saamansa lisätulon kulutukseen.

Kirjoituksessa esitetään työvoimakustannusten kokonaisverokiilan laskentaperusteet ja kuvataan esimerkkilaskelmien avulla kiilan tasoa ja kehitystä Suomessa viime vuosina. Laskelmiin sisältyvät myös ennakkolliset luvut vuodelle 1994 valtion talousarvion ja siihen liittyvän lainsäädännön mukaisena.

Esimerkkilaskelmissa tarkastellaan verokiilan suuruutta niin kutsutun APW-työntekijän (Average Production Worker) tapauksessa. APW-työntekijä on OECD:n vuosittain laatiman teollisuustyöntekijöiden tulonsiirtoja ja verotusta eri maissa tarkastelevan tilastojulkaisun (OECD 1991) esimerkkitapaus Suomen osalta.

Samojen periaatteiden mukaisesti voidaan luonnollisesti tehdä laskelmia monille muillekin esimerkkitapauksille sekä myös laajemmille otosaineistoille. Tässä esitettävät esimerkkilaskelmat kuvaavat siten vain karkeasti yleisempää kehitystä. Laskelmien tarkoituksena ei olekaan esittää tyhjentävästi verokiilan kehitystä tarkasteltuna ajanjaksona, vaan havainnollistaa kiilan suuruusluokkaa ja sen eri osatekijöiden suhteellista merkitystä.

Kirjoitus on järjestetty seuraavasti: luvussa 2 esitetään työvoimakustannusten kokonaisverokiilan määritelmä ja laskentatavat. Luvussa 3 tarkastellaan yksittellen kokonaisverokiilan eri komponentteja (työnantajan sosiaalivakuutusmaksut, työntekijän rajaverot, kulutukseen kohdistuvat verot) sekä arvioidaan niiden kehitystä tarkasteltavana ajanjaksona. Luvussa 4 esitetään lopuksi laskelmat kokonaisverokiilan kehityksestä.

2 TYÖVOIMAKUSTANNUSTEN KOKONAISVEROKIILAN MÄÄRITTELY

Työvoimakustannusten kokonaisverokiila voidaan määrittellä työnantajan maksaman ns. tuotantopalkan ja työntekijän saaman ns. kulutuspalkan suhteeksi (esim. Hetemäki 1992). Tässä tarkastellaan kokonaisverokiilaa nimenomaan rajatulojen näkökulmasta. Työvoimakustannusten kokonaisverokiila on tällöin työnantajan yhteenlaskettujen työvoimakustannusten muutoksen suhde sitä vastaavaan työntekijän verojen jälkeisen ostovoiman muutokseen, kun laskelmassa huomioidaan myös kulutukseen kohdistuvat välilliset verot.

Merkitään marginaalisesta tulonlisäyksestä (esim. palkankorotus) aiheutuva työvoimakustannusten muutos seuraavasti

$$\Delta w^p = \Delta w(1+s) \quad (1)$$

Δw^p = työvoimakustannusten muutos
 Δw = marginaalinen tulonlisäys
 s = työnantajan pakollisten sosiaalivakuutusmaksu-
 prosenttien summa

Työntekijän saaman nettopalkan muutos on

$$\Delta w^n = \Delta w(1-m) \quad (2)$$

Δw^n = nettopalkan muutos
 m = työntekijän rajaveroaste (mukaanlukien
 työttömyysvakuutusmaksu ja TEL-maksu)

Jos oletetaan työntekijän käyttävän saamansa nettotulon kulutukseen, niin

$$\Delta w^n = \Delta w^c(1+k) \quad (3)$$

Δw^c = kulutuspalkan muutos eli nettopalkan muutos
 ilman kulutusveroja
 k = keskimääräinen kulutusveroprocentti verottomista
 hinnoista laskettuna

Työvoimakustannusten kokonaisverokiilaksi saadaan yhtälöistä 1-3

$$\frac{\Delta w^p}{\Delta w^c} = \frac{(1+s)(1+k)}{1-m} \quad (4)$$

Yhtälössä 4 esitetty kokonaisverokiila kuvaa verojärjestelmästä aiheutuvaa bruttorasitusta rajatulojen ostovoimaan. Täydellisemmän kuvan saamiseksi

julkisen talouden kiilavaikutuksesta tulisi huomioida myös erilaisten "negatiivisten kiilojen" eli esimerkiksi hyödyketukipalkkioiden vaikutukset.

Vaihtoehtoinen esitystapa verokiilalle on tarkastella verojen suhteellista osuutta työvoimakustannusten lisäyksestä eli työvoimakustannusten rajaveroastetta

$$M = \frac{\Delta w^p - \Delta w^c}{\Delta w^p} \quad (5)$$

M = työvoimakustannusten rajaveroaste

Yhtälöstä 5 saatavan suureen voi tulkita kuvaavan - muut tekijät vakioituna - sitä osuutta palkankorotuksesta aiheutuvasta työvoimakustannusten lisäyksestä, joka päättyy eri reittejä veronsaajille, kun palkansaaja käyttää koko tulonlisäyksen kulutukseen. Vastaavasta suureesta on käytetty aiemmin muun muassa nimitystä "työvoiman käytön marginaaliveroaste" (Lilja, Santamäki-Vuori, Standig 1983).

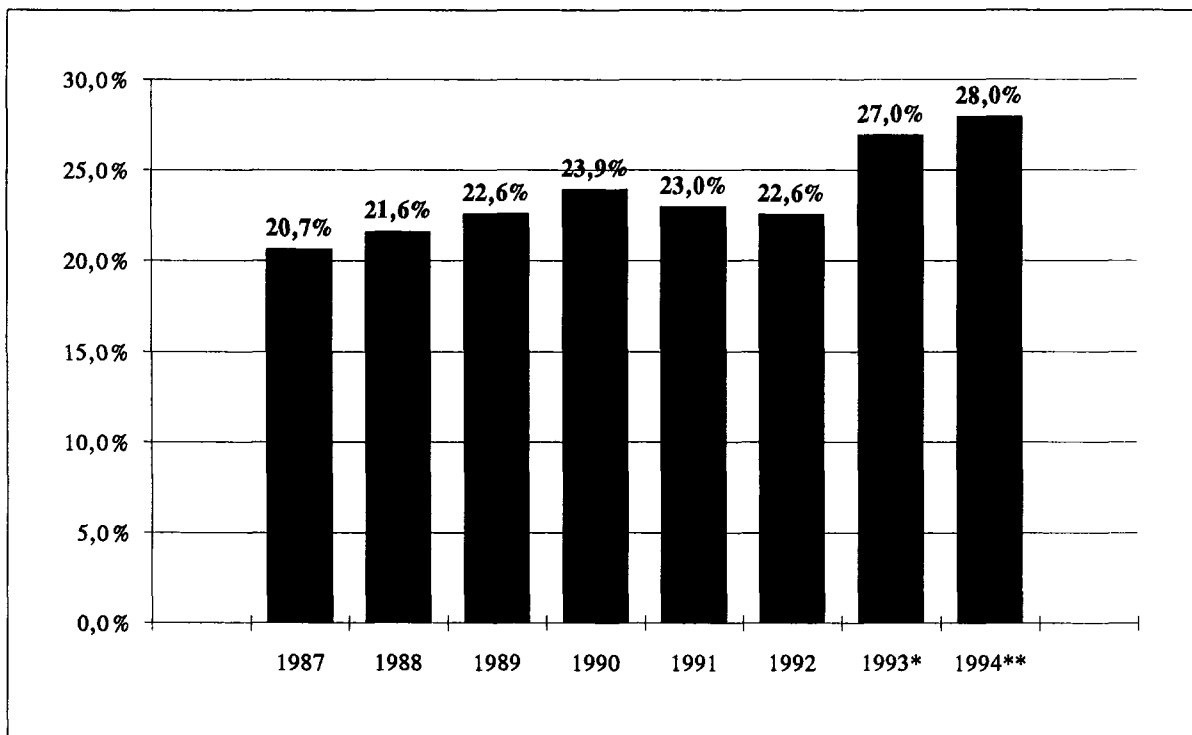
Yhtälöstä 4 saatava työvoimakustannusten kokonaisverokiila ja yhtälön 5 ilmaisema työvoimakustannusten rajaveroaste ovat vaihtoehtoisia tapoja kuvata samaa ilmiötä. Tässä keskustelualoitteessa esitetään tuloksia kumpainkin tapaa käyttäen. Niiden keskinäinen yhteys ilmenee esitettäessä yhtälö 5 seuraavasti

$$M = \frac{(\Delta w^p / \Delta w^c) - 1}{(\Delta w^p / \Delta w^c)} \quad (6)$$

3 VEROKIILAN OSATEKIJÖIDEN KEHITYS

3.1 Työnantajan sosiaalivakuutusmaksut

Työnantajan pakollisiin sosiaalivakuutusmaksuihin on sisällytetty seuraavat maksut: kansaneläkemaksu, sairausvakuutusmaksu, työttömyysvakuutusmaksu, tapaturmavakuutusmaksu ja TEL-maksu. Maksujen kehitys vuosina 1987-1994 on esitetty liitteessä 1. Kuvassa 3.1 on esitetty maksujen yhteismäärän kehitys.

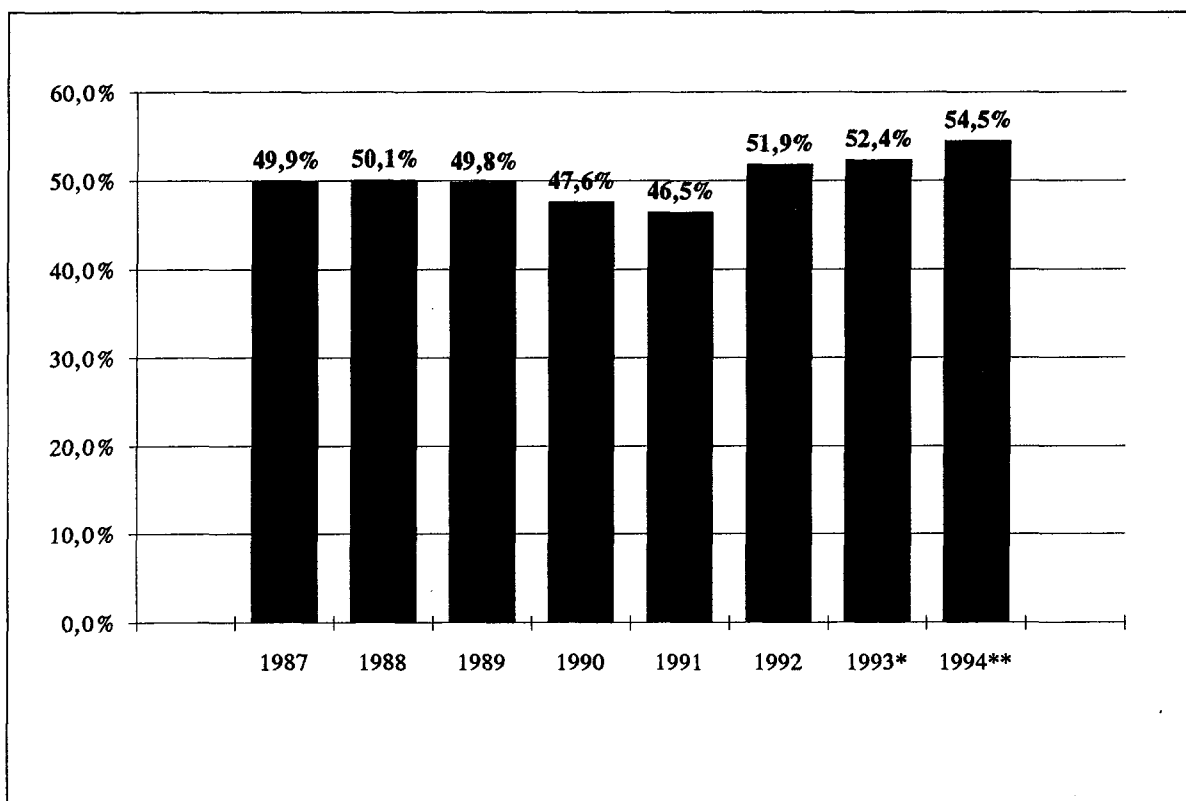
Kuva 3. 1. Yksityisen sektorin työnantajan pakollisten sosiaalivakuutusmaksujen osuus maksetuista työpalkoista vuosina 1987-1994.

Työnantajien sosiaalivakuutusmaksut kohosivat vuodesta 1987 vuoteen 1990, mikä johtui erityisesti TEL-maksun asteittaisesta korottamisesta 3,9 prosenttiyksiköllä 13,0 prosentista 16,9 prosenttiin. Vuonna 1992 maksujen kokonaistaso ei muuttunut merkittävästi edellisestä vuodesta, sillä TEL-maksun alentaminen 2,5 prosenttiyksiköllä kompensoitui työttömyysvakuutusmaksun lähes vastaavansuuruisella nousulla. Vuonna 1993 maksut nousivat selvästi. Suurin yksittäinen korotus tehtiin työttömyysvakuutusmaksuun, joka kuitenkin samalla säädettiin sovellettavaksi alennettuna palkkasumman ensimmäisen miljoonan markan osalta. Tässä keskustelualoitteessa esitettävissä laskelmissa käytetään alentamatonta maksua. Vuonna 1994 maksujen yhteismäärä nousee lievästi edellisestä vuodesta.

3.2 Keskivertotyöntekijän rajaveroaste

Kuvassa 3.2 on esitetty koeverotuslaskelmalla keskimääräiselle suomalaiselle teollisuustyöntekijälle eli nk. APW-tulonsaajalle (ks. esim. OECD 1991) lasketut rajaveroasteet vuosina 1987-1994. Vuosille 1993 ja 1994 laskelma on tehty käyttämällä sellaisenaan vuoden 1992 palkkatuloja. Rajaveroaste on keskiarvo yksinäisen tulonsaajan ja kahden aikuisen sekä kahden lapsen kotitalouden tapauksista. Myös jälkimmäisessä tapauksessa kotitaloudessa on vain yksi tulonsaaja, jonka tulot ovat samat kuin yksinäisellä tulonsaajalla. APW-tulonsaajan tulot ja rajaveroasteet on esitetty liitteessä 2.

Tuloksia tarkasteltaessa on huomattava, että rajaveroasteet on laskettu lopullisen verotuksen mukaan, joten vuosina 1993 ja 1994 perittävä korotettu ennakonpidätys eli nk. lainavero ei heijastu rajaveroasteeseen.

Kuva 3.2

APW-työntekijän rajaveroaste vuosina 1987-1994

Keskivertotyöntekijän rajavero laski kokonaisverouudistuksessa vuosina 1989-1991. Tämän jälkeen rajavero on noussut. Keskimääräisen äyrinhinnan asteittainen kohoaminen on vaikuttanut koko tarkasteluperiodin ajan rajaveroa kiristävästi. Vuonna 1992 erityisesti nk. raippavero eli kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksujen korotus aiheutti rajaverojen yleisen kohoamiseen

edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 1993 rajavero ei muuttunut olennaisesti, kun nk. lainaveron vaikutusta ennakonpidätykseen ei oteta huomioon. Vuodelle 1993 säädettyjen uusien palkansaajan TEL- ja työttömyysvakuutusmaksun vaikutus kompensoitui pääosin niiden vähennyskelpoisuudella tuloverotuksessa sekä kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksun samanaikaisella alennuksella. Vuonna 1994 työttömyysvakuutusmaksun korotus, äyriphajaisten verojen muutokset ja kunnallisverotuksen ansiotulovähennyksen rakenteeseen tehty muutos kiristävät rajaveroa ao. tuloalueella.

Valtion tuloveroasteikon inflaatiotarkistuksista luopuminen vuosina 1992-1993 on johtanut rajaverojen kiristymiseen tapauksissa, joissa tulojen nousu on aiheuttanut siirtymisen ylempään asteikkoluokkaan. Tässä toisena esimerkkitapauksena tarkastellun perheellisen APW-työntekijän tapauksessa näin kävi vuonna 1992. Perheettömän APW-työntekijän tapauksessa ei vastaavaa muutosta ole tapahtunut. Vuonna 1994 valtion tuloveroasteikkoon tehdään kahden prosentin inflaatiotarkistus, mutta toisaalta aiemmin lapsenhoitovähennyksen saaneiden verotettava tulo nousee kyseisen vähennyksen poistuessa. Tuloksia tarkasteltaessa onkin syytä huomata, että esimerkkitapauksille laskettavat rajaverot kuvaavat muun muassa progressiivisen tuloveroasteikon portaittaisen rakenteen takia vain karkeasti yleisempää kehitystä.

3.3 Kulutukseen sisältyvät välilliset verot

Tulonsaajien keskimääräinen kulutusveroprosentti arvioidaan seuraavassa käyttämällä pohjana liikevaihtoveron/arvonlisäveron laskennallista osuutta kotitalouksien kulutusmenoista. Laskelmat on tehty VATT:n TUJA-mallilla noin 11.500 kotitaloutta käsittävälle otosaineistolle. Välillistä verotusta koskevan laskentajärjestelmän kuvaus sisältyy TUJA-käsikirjan (1991) vuonna 1994 valmistuvaan päivitykseen. Hyödykeryhmittäinen liikevaihtoverosisältö on arvioitu panos-tuotos -laskelmien perusteella. Liikevaihtoveron keskimääräinen osuus kotitalouksien kulutusmenoista on laskettu painottamalla hyödykeryhmittäisiä verosisältöjä kotitaloustiedustelusta saatavilla kulutusrakennetiedoilla. Kulutuksen rakennetta koskevat tiedot ovat kotitaloustiedusteluista vuosilta 1985 ja 1990. Vuodesta 1990 lähtien on käytetty vuoden 1990 rakennetietoja ja vuosina 1987-1990 painotettua keskiarvoa vuosien 1985 ja 1990 rakenteesta. Taulukossa 3.1 on esitetty kotitalouksien kulutusmenojen keskimääräinen liikevaihtoverosisältö em. tavalla arvioituna.

Taulukko 3.1 Kulutusmenojen keskimääräinen liikevaihto- / arvonlisäverosisältö.

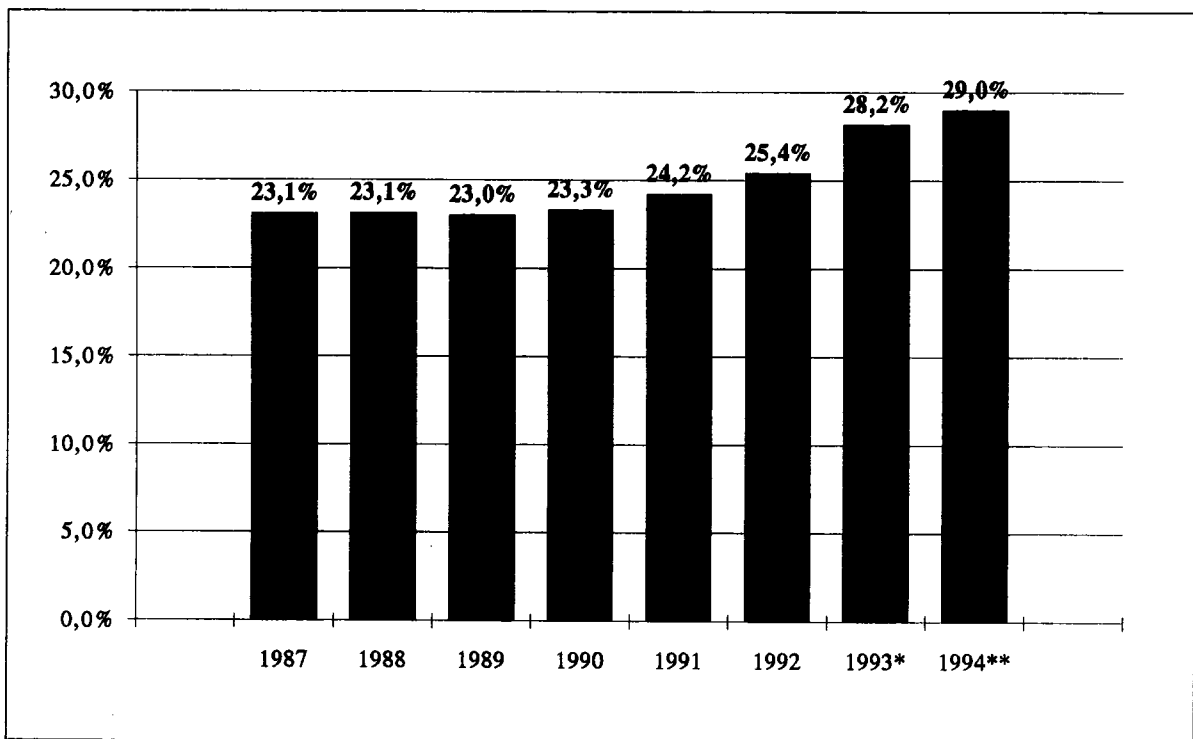
vuosi	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
osuus	11,7%	11,4%	11,6%	11,8%	12,0%	12,2%	12,2%	12,7%

Eri hyödykkeiden tuotannon panosrakenne on tässä laskelmassa kiinteä, joten yo. luvuissa heijastuvat lähinnä verosäädöksissä tarkasteluaikana toteutetut muutokset. Liikevaihtoverokantaa on nostettu asteittain vuoden 1987 16 prosentista vuoden 1992 18,03 prosenttiin vanhaan tapaan eli verollisesta hinnasta laskettuna. Liikevaihtoverokanta on ollut vuodesta 1992 22% uudella tavalla eli hyödykkeen verottomasta hinnasta laskettuna. Vuonna 1994 siirrytään arvonlisäverotukseen 1.6 lukien. Arvonlisäverotus lisää kotitalouksien kulutuksen verosisältöä. Vuonna 1994 vaikutuksen on arvioitu olevan noin puoli prosenttiyksikköä.

Liikevaihto- ja arvonlisäveron lisäksi suoraan kotitalouksiin kohdistuviksi kulutusveroiksi voidaan lukea joukko muita välillisiä veroja. Liitteessä 3 on esitetty karkea arvio näiden verojen osuudesta kotitalouksien kulutuksessa. Tässä laskelmassa ei ole mukana hyödyketukipalkkioiden vaikutusta, joka tulisi periaatteessa huomioida verokiilassa negatiivisena elementtinä. Kotitalouksiin kohdistuvien muiden kulutusverojen yhteenlasketun kertymän suhteellinen osuus liikevaihtoveron tuotosta on noussut vuoden 1987 noin 60 prosentista vuodelle 1993 arvioitua noin 80 prosenttiin. Muiden välillisten verojen voimakas kasvu vuonna 1993 johtui suurimmalta osin valmisteverojen korotuksista. Erityisesti energian verotusta kiristettiin. Vuodelle 1994 ei ole lähtötietojen puutteellisuuden takia tehty vastaavaa laskelmaa, joten

muiden välillisten verojen keskimääräinen suhteellinen osuus kotitalouksien kulutuksesta on oletettu vuonna 1994 samaksi kuin vuonna 1993. Tältä osin ei verojärjestelmässä tapahdu merkittäviä muutoksia vuonna 1994.

Kotitalouksien kulutuksen verosisältöä koskevat laskelmat ovat liitteenä 3. Kotitalouksien kulutusverojen arvioitu yhteenlaskettu osuus kulutusmenoista on noussut asteittain vuoden 1987 18,8 prosentista 22,0 prosenttiin vuonna 1993. Verottomasta hinnasta laskettuna vastaava nousu on 23,1 prosentista 28,2 prosenttiin. Vuonna 1994 kulutuksen verotus kiristyy jonkin verran arvonlisäverouudistuksen vaikutuksesta. Kuvassa 3.3 on kulutusverojen arvioitu keskimääräinen osuus verottomista hinnoista laskettuna vuosina 1987-1994.

Kuva 3.3

Kulutusverojen arvioitu keskimääräinen osuus verottomista hinnoista laskettuna vuosina 1987-1994.

4 KOKONAISVEROKIILA VUOSINA 1987-1994

Työvoimakustannusten kokonaisverokiilan osatekijöiden kehitys vuosina 1987-1994 on esitetty edellä kuvissa 3.1-3.3. Työvoimakustannusten kokonaisverokiila lasketaan yhtälössä 4 esitetyllä tavalla kiilan osakomponenteista. Näin lasketun kokonaisverokiilan kehitys ilmenee taulukosta 4.1.

Taulukko 4.1 Työvoimakustannusten kokonaisverokiila 1987-1994.

vuosi	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
kiila w^p / w^e	2,96	3,00	3,00	2,92	2,85	3,19	3,41	3,63

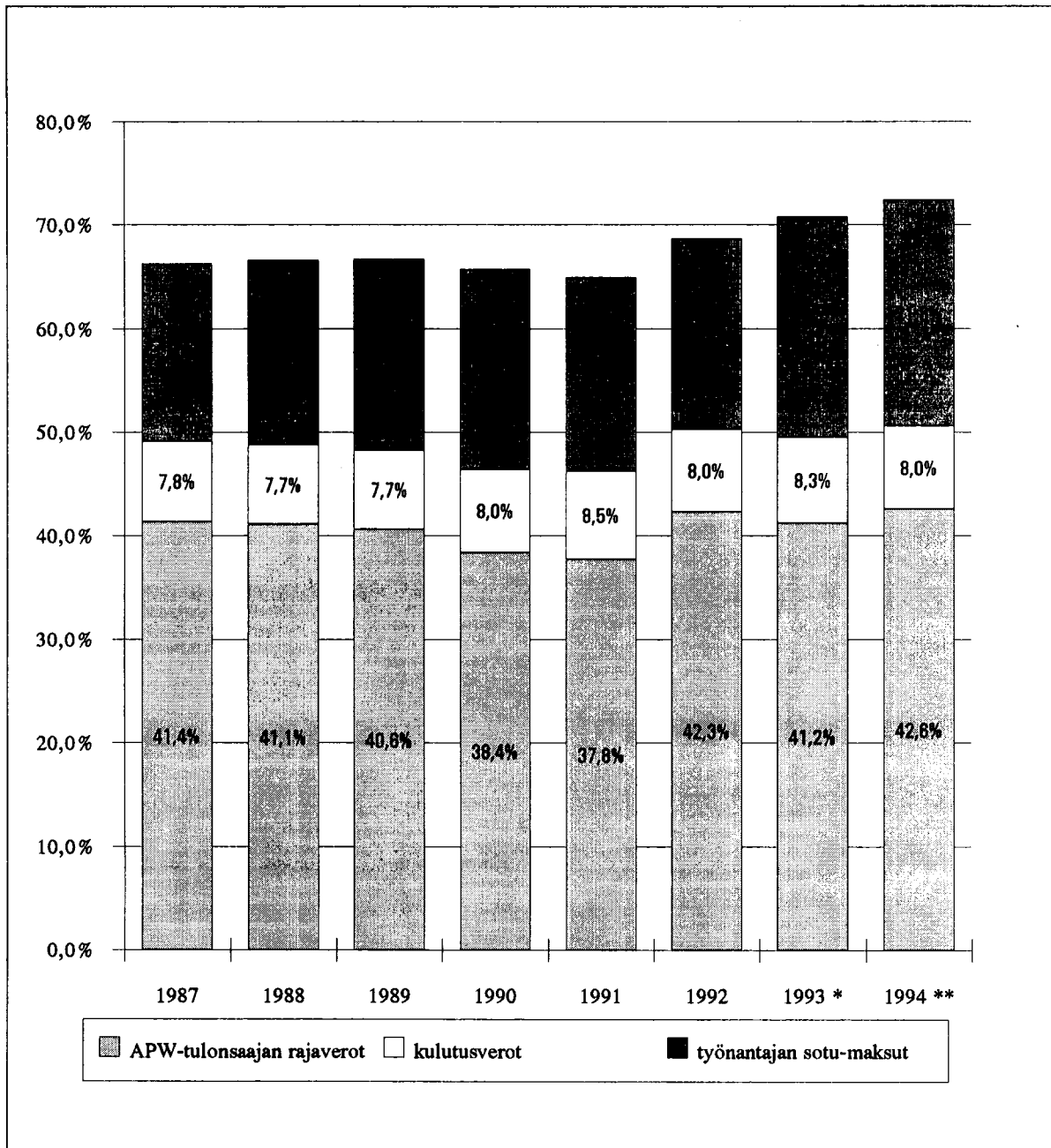
Taulukossa 4.2 verokiila on esitetty ilmaistuna verojen suhteellisena osuutena työvoimakustannusten lisäyksestä eli työvoimakustannusten rajaveroasteena (ks. luku 2, yhtälö 5).

Taulukko 4.2 Työvoimakustannusten rajaveroaste 1987-1994.

vuosi	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
rajaveroaste	66,3%	66,6%	66,7%	65,7%	65,0%	68,7%	70,7%	72,4%

Työvoimakustannusten kokonaisverokiila muuttui vain vähän vuosina 1987-1991. Kiilan osatekijöiden kehitys oli usein toisilleen vastakkaista siten, että ne ovat osittain kumonneet toisensa. Esimerkiksi vuodesta 1987 vuoteen 1991 marginaaliverotuksen lievän kevenemisen vastapainona oli kulutusverotuksen kiristyminen. Vuoden 1991 jälkeen kokonaisverokiila on noussut selvästi kaikkien tarkasteltujen tekijöiden lisättyä työvoimakustannuksiin kohdistuvaa rajaverorasiitusta. Keskivertotyöntekijän työvoimakustannusten kokonaisverokiilan lukuarvo on vuonna 1994 tässä esitettyjen laskelmien perusteella arvioituna noin 3,6. Rajaveroasteena ilmaistuna tämä merkitsee sitä, että noin 72 % työvoimakustannusten lisäyksestä menee vuonna 1994 erilaisiin veroihin.

Kuvassa 4.1 on esitetty työvoimakustannusten rajaveroaste osatekijöittäin vuosina 1987-1994.

Kuva 4.1

APW-työntekijän työvoimakustannusten rajaveroasteen osatekijöiden kehitys vuosina 1987-1994.

LÄHTEET

HETEMÄKI M. (1992): Työmarkkinoiden kokonaisverokiila. Muistio 23.1.1992 (julkaisematon).

LILJA R., SANTAMÄKI-VUORI T., STANDIG G. (1983): Työttömyys ja työmarkkinoiden joustavuus Suomessa. Työpoliittinen tutkimus 6. Työministeriö 1990.

OECD (1991): The Tax/Benefit Position of Production Workers 1987 - 1990.

TUJA-KÄSIKIRJA (1991). Lehtinen T., Niinivaara R., Salomäki A., Viitamäki H. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus/Valtiovarainministeriö, verosasto. Helsinki 1991.

TYÖNANTAJAN SOSIAALIVAKUUTUSMAKSUT

Yksityisten työnantajien keskimääräiset maksut. Kesken vuotta muuttuneet maksut arvioitu vuosikeskiarvona.

	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
kansaneläkevakuutusmaksu 1)	4,31%	4,32%	4,37%	3,88%	2,64%	2,40%	2,80%	3,40%
sairausvakuutusmaksu	0,95%	1,20%	1,37%	1,45%	0,95%	0,95%	1,45%	1,45%
työttömyysvakuutusmaksu 2)	1,30%	1,20%	0,85%	0,60%	1,40%	3,70%	6,00%	6,30%
tapaturmavakuutus	1,10%	1,10%	1,10%	1,10%	1,10%	1,10%	1,20%	1,20%
muut kuin TEL yhteensä	7,66%	7,82%	7,69%	7,03%	6,09%	8,15%	11,45%	12,35%
TEL	13,00%	13,80%	14,90%	16,90%	16,90%	14,40%	15,50%	15,60%
yhteensä	20,66%	21,62%	22,59%	23,93%	22,99%	22,55%	26,95%	27,95%

1) 1987-1991: arviot TMAE 91/92, yksityisten työnantajien keskiarvot

1992-1994: TAE -94, arvio yksityisille työnantajille, oletetut painot keskiarvossa: yksityinen 2/3, julkinen 1/3.

2) vuosina 1993-1994 käytetty yleistä alentamatonta maksua, ensimmäisen miljoonan markan osalta maksu on 1.7.1993 alk. 3,75 % ja 1.1.1994 alkaen 3,00 %

APW-TYÖNTEKIJÄN RAJAVEROASTE

Esimerkkikotitaloudet: OECD:n keskivertotyöntekijät (APW; Average Production Worker) Suomen osalta
 Rajaveroihin sisällytetty seuraavat verot ja veroluonteiset maksut: valtion tulovero, kunnallisvero, kirkollisvero,
 kansaneläkemaksu, sairausvakuutusmaksu, työntekijöiden TEL-maksu, palkansaajien työttömyysvakuutusmaksu

Rajaveroaste lasketaan keskiarvona yksinäisen tulonsaajan ja kahden aikuisen sekä kahden lapsen tapauksista. Myös
 jälkimmäisessä tapauksessa perheessä on vain yksi tulonsaaja, jonka tulot ovat samat kuin yksinäisellä tulonsaajalla.

	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Palkkatulo, mk	80036	87098	95251	104496	108455	114897	114897 *)	114897 *)
Rajaveroaste, yksin.	49,9%	50,1%	52,8%	50,2%	49,4%	51,9%	52,4%	54,5%
" " , puol. + 2 lasta	49,9%	50,1%	46,8%	45,0%	43,5%	51,9%	52,4%	54,5%
Rajaveroaste, keskiarvo	49,90%	50,10%	49,80%	47,60%	46,45%	51,90%	52,40%	54,50%

*) vuosille 1993 ja 1994 käytetty sellaisenaan vuoden 1992 tuloja

KOTITALOUKSIEN KULUTUKSEEN KOHDISTUVAT VÄLILLISET VEROT

1. VEROKERTYMÄT VUOSINA 1987 - 1994

	valtion tilinpäätös						talousarvioesitys 1994	
	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
1 liikevaihto- / arvonlisävero / kotitalouksien osuus 2)	33291	37272	43603	45534	42632	40010	37510	(33900) 1)
	21972	24600	28778	30052	28137	26407	24757	**
2 apteekkimaksu:	177	206	235	273	293	346	366	365
3 valmisteverot:	12033	13939	15103	17334	18440	18512	21915	20962
4 - vähennettävät valmistever.	417	268	170	346	583	759	745	0
5 auto- ja moottoripyöräv. yht.	3933	4859	5445	4143	2380	1987	1650	1720
6 Oy Alko Ab:n ylijäämä	840	1176	1441	1200	1422	1501	1400	60
7 tilauslentovero, televero	0	0	0	0	0	209	200	620
8 muut yht. = 2+(3-4)+5+6+7 / kotitalouksien osuus 3)	16566	19912	22054	22604	21952	21796	24786	23727
	13253	15930	17643	18083	17562	17437	19829	18982
9 muut kulutusverot / LVV = 8 / 1	60,3 %	64,8 %	61,3 %	60,2 %	62,4 %	66,0 %	80,1 %	**

2. KOTITALOUKSIEN KULUTUKSEN KESKIMÄÄRÄINEN VÄLILLINEN VEROSISÄLTÖ

10 liikevaihto- / arvonlisäveron osuus kulutusmenoista 4)	11,7 %	11,4 %	11,6 %	11,8 %	12,0 %	12,2 %	12,2 %	12,7 %
11 kaikkien kulutusverojen keskim. osuus kulutusmenoista = 10 * (1 + 9)	18,8 %	18,8 %	18,7 %	18,9 %	19,5 %	20,3 %	22,0 %	(22,5 %) 5)
12 kulutusverojen osuus verottomasta hinnasta = 11 / (100 % - 11)	23,1 %	23,1 %	23,0 %	23,3 %	24,2 %	25,4 %	28,2 %	(29,0 %) 5)

- 1) Vuosi 1994 ei ole tässä esitettävien laskelmien kannalta vertailukelpoinen aiempien vuosien kanssa.
- 2) Kotitalouksien välittömäksi osuudeksi verotuotosta oletettu liikevaihtoverojärjestelmässä 66 % (HE 88/93)
- 3) Suhteellinen osuus lueteltujen verojen kertymästä 80%. Arvio perustuu vuotta 1990 koskevaan panos-tuotos -laskelmaan, jonka perusteella kotitalouksiin välittömästi kohdistuvien muiden välillisten verojen määrä oli noin 18 mrd.mk
- 4) VATT:n TUJA-mallilla laskettu kotitalouksien kulutuksen keskimääräinen liikevaihtovero- / arvonlisäverosisältö (ks. luku 3.3).
- 5) Vuonna 1994 lähtötietojen puutteellisuuden takia oletettu muiden välillisten verojen suhteellinen osuus kulutuksesta samaksi kuin vuonna 1993. Kokonaisluvussa heijastuu siten ainoastaan kulutuksen liikevaihto- ja arvonlisäverosisällön muutos vuodesta 1993 vuoteen 1994.

